

Pomysł na współpracę z rodzicami w szkole
czyli wywiadówka profilaktyczna -

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie w 2002 roku uruchomiła projekt o nazwie „Profilaktyka problemowa w szkole”. Celem projektu jest doskonalenie metod w zakresie profilaktyki problemowej dzieci i młodzieży oraz tworzenie modelowych rozwiązań w zakresie szkolnego programu profilaktyki.

Od kilku lat obserwujemy stały przyrost szkół realizujących różnorodne programy z zakresu profilaktyki problemowej oraz wzrastającą liczbę uczniów i rodziców, którzy w takich działaniach uczestniczą. Uruchomienie projektu zbiegło się z wdrażaniem do szkół nowego rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002 roku, który wprowadza do ramowych statutów publicznych szkół, obok programu wychowawczego szkoły, **obowiązek tworzenia szkolnego programu profilaktyki** (Dz. U. z 2002r. Nr 10, poz. 96) dostosowanego do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska.

Celem projektu „Profilaktyka problemowa w szkole” jest:

- promowanie szkolnych programów profilaktyki, upowszechnianie różnorodnych metod oraz kierunków pracy z dziećmi i młodzieżą, szczególnie w zakresie przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych,
- zapobieganie problemom, z którymi stykają się na co dzień młodzi ludzie, zapobieganie przyszłym szkodom, w tym również uzależnieniu, które może wystąpić po dłuższym czasie picia alkoholu lub zażywania środków chemicznych,

- zapobieganie problemom, których doświadczają młodzi ludzie z powodu picia przez innych, przede wszystkim członków swej rodziny, ale nie tylko - swoich kolegów i koleżanek również.

Elementem projektu jest scenariusz spotkania z rodzicami czyli **wywiadówka profilaktyczna** adresowana do nauczycieli, wychowawców i pedagogów, którym zależy na bezpieczeństwie, zdrowiu swoich wychowanków; na życzliwej i konstruktywnej współpracy z ich rodzicami oraz przeciwdziałaniu skutkom podejmowanych przez uczniów ryzykownych zachowań. Realizacja takiego spotkania może przyczynić się nie tylko do wzrostu wiedzy rodziców na temat problemów, ale również skłonić ich do podjęcia bliższej współpracy ze szkołą, do zawiązania **koalicji profilaktycznej**. Śledząc dokonujące się zmiany w szkole, w sposobie nauczania, należy przestać wygłaszać do rodziców „kazania” na temat istniejących zagrożeń a skupić się na słuchaniu tego, co mają do powiedzenia uczniowie, rodzice i rozpocząć prowadzenie z nimi dialogu.

Każdemu wychowawcy zależy na bezpieczeństwie i zdrowiu swoich wychowanków oraz na konstruktywnej współpracy z rodzicami. Dlatego nauczyciel ma jakieś wyobrażenie na temat idealnego spotkania z rodzicami. Niejeden twierdzi, że jest to jedno z najtrudniejszych zadań w obowiązkach dydaktyczno - wychowawczych pedagoga. I choć wkładają w nie dużo wysiłku i dobrej woli, to kończy się na przekazaniu rodzicom ocen z poszczególnych przedmiotów, ilości opuszczonych dni w szkole oraz omówieniu bieżących spraw klasowych. Rozwiązaniem może być „wywiadówka profilaktyczna”, dzięki której wychowawca nawiąże współpracę z rodzicami, wypracuje efektywne sposoby porozumiewania się z rodzicami i wspólnie podejmą działania.

PRACA Z KLASĄ

Zanim spotkamy się z rodzicami musimy popracować z klasą, ponieważ należy zebrać szczegółowe o niej informacje. O problemach, przeżyciach i zachowaniach ryzykownych młodych ludzi. Możemy to zrobić za pomocą „burzy mózgów”. Możemy też posłużyć się anonimową ankietą, która zawierać będzie szereg zdań niedokończonych, np.:

- Moi rodzice nie wiedzą o mnie tego, że...
- Moi rodzice nigdy nie pytają mnie o ...
- Wstydę się tego, że ...
- W swoim życiu chciałbym/chciałabym zmienić
- W domu czuję się ...
- W szkole czuję się ...
- Palę papierosy, bo? ...
- Piję alkohol, bo? ...
- Biorę narkotyki, bo? ...

Po przeprowadzeniu ankiety musimy porozmawiać z klasą na temat zawartości ankiet. Następnie konstruujemy „klasową listę” problemów, która zostanie zaprezentowana podczas spotkania. Podczas rozmowy informujemy uczniów, że chcemy zorganizować spotkanie z rodzicami na temat profilaktyki różnych problemów, które wystąpiły w klasie, oraz na temat współpracy z rodzicami w tym zakresie. Możemy zaprosić również uczniów do współpracy w przygotowaniu „wywiadówki”. Informujemy, że celem tego spotkania jest pomoc rodzicom w zrozumieniu tego, co się dzieje z ich dziećmi.

Drugą propozycją pracy z uczniami są listy do rodziców, napisane z zachowaniem pełnej anonimowości. Oczywiście, jeśli ktoś nie chce być anonimowy może swój list do rodziców podpisać. Jeszcze inną propozycją zebrania informacji o

uczniach jest przygotowanie przez młodzież scenek sytuacyjno - problemowych, które sami mogą odegrać na spotkaniu. Wybór formy zajęć należy do uczniów.

Podkreślamy, że każda wersja nie jest donoszeniem, czy plotkowaniem o tym co się dzieje w klasie i o problemach uczniów, ale jest sposobem na przeprowadzenie rzetelnej diagnozy zachowań problemowych. Zastanowieniem się DLACZEGO, a następnie wspólnym podsumowaniem konsekwencji takich zachowań. Pytanie „dlaczego” młodzi ludzie podejmują zachowania ryzykowne zadajemy sobie często. Powinni oni przecież dostosować do ogólnie panujących zasad i norm społecznych. Na to nurtujące nas pytanie odpowiada teoria zachowań problemowych Richarda i Schirlej Jessorów, którzy prowadzili przez wiele lat badania nad dorastającą młodzieżą. Według tej teorii zachowania ryzykowne mają znaczenie rozwojowe i pełnią ważną rolę w życiu młodego człowieka, ponieważ mogą przynosić im korzyści i służyć realizacji wyznaczonych celów. Są niejednokrotnie jedynym sposobem na załatwienie ważnych spraw życiowych. Zatem młodzież sięga po substancje chemiczne na przykład po to, żeby zaspokoić najważniejsze w tym momencie potrzeby psychologiczne - miłości, akceptacji, uznania, osiągania sukcesów. W ten sposób radzą sobie z przeżywanymi trudnościami, bo inaczej nie potrafią. Należy zwrócić uwagę również na fakt, że zachowania ryzykowne kojarzą się uczniom ze skokiem na bungee, brawurową jazdą samochodem, wyścigami. Dla dorosłych jest to eksperymentowanie ze środkami psychoaktywnymi.

Na pewno problemy, które zostaną poruszone przez uczniów nie będą dotyczyły jedynie picia, palenia i brania, ale innych problemów, z którymi boryka się młodzież, tj. relacji z rówieśnikami, z rodzicami, z nauczycielami, inicjacji seksualnej, brakiem akceptacji, niską samoocena.

PRZYGOTOWANIE DO WYWIADÓWKI

Do wywiadówki przygotowujemy się razem z uczniami. Musimy zadbać o to, aby spotkanie odbyło się w dobrej i życzliwej atmosferze. W tym celu możemy ustawić w sali krzesła w kręgu lub podkowę, przygotować herbatę, kawę, coś słodkiego. Ważne jest przygotowanie wewnętrzne nauczyciela, który musi być przeświadczony o celowości i wadze tego spotkania. Musi wiedzieć na czym mu naprawdę zależy, co chce osiągnąć na tym spotkaniu. Czy problemy uczniów są naprawdę dla niego też tak samo ważne jak dla nich? Co chce przekazać rodzicom i do czego ich przekonać? Ta część przygotowań jest bardzo ważna.

PRACA Z RODZICAMI

W pierwszej części spotkania informujemy rodziców o celu spotkania. Możemy przekazać im również informacje na temat sytuacji w Polsce związanej z używaniem przez młodzież środków psychoaktywnych, o rozmiarach tego zjawiska i szkodach związanych z eksperymentowaniem ze środkami chemicznymi. Możemy razem z uczniami przygotować krótkie ulotki informacyjne o zagrożeniach i rozdać je rodzicom. Pozwoli ona na refleksje i zastanowienie w domowym zaciszu oraz utwierdzi w słuszności uczestniczenia w takiej formie spotkania rodzicielskiego.

Kolejnym etapem spotkania jest przeprowadzenie „burzy mózgów” zatytułowaną „**Dlaczego młodzież sięga po papierosy, alkohol, narkotyki?**”. Wszystkie pomysły skrupulatnie notujemy na tablicy. Następnie wspólnie porządkujemy zebrany materiał z podziałem na odpowiedzi: **DLACZEGO? PO CO?** i korzyści z tego płynące dla uczniów. W następnej kolejności ustalamy hierarchię ważności przyczyn i korzyści. Potem ustalamy razem z rodzicami, które przyczyny budzą w nich uczucie bezradności i niepokoju i w jaki sposób sobie z tym radzą. Jeśli rodzice dyskutują na ten temat należy dać im więcej czasu.

W części edukacyjnej prezentujemy rodzicom miniwykład na temat środków zmieniających świadomość. Podkreślamy, że substancje chemiczne dają pozorną przyjemność i korzyści, natomiast szkody są odległe w czasie, ale bardzo niebezpieczne. Warto uświadomić, że eksperymentowanie ze środkami uzależniającymi jest krokiem do uzależnienia się.

Następnie zachęcamy rodziców do dyskusji na temat: **„Jakie zatem mamy inne środki, aby przekonać nasze dzieci, by nie sięgały po papierosy, alkohol i narkotyki”**. Wnioski gromadzimy na tablicy. Możemy je potem spisać, powielić oraz rozdać rodzicom na kolejnym spotkaniu. Mogą się tu znaleźć takie problemy:

- Jak pomóc dziecku bawić się bez używek?
- Jak pomóc dziecku asertywnie odmawiać?
- Jak budować normy w domu i klasie i ich przestrzegać?
- Jak skutecznie stosować system kar i nagród?

W ostatniej części wywiadówki profilaktycznej prezentujemy rodzicom efekty pracy w klasie. Jest to materiał do rozmowy na kolejnym spotkaniu z rodzicami.

W swoim artykule zaprezentowałam pomysł na współpracę z rodzicami czyli nieszablonowy pomysł na wywiadówkę. Myślę, że wielu nauczycieli z niej skorzysta, albo będzie poszukiwało własnych rozwiązań.

Opracowała:

Magdalena Wieczorek

konsultant Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego *Metis* w Katowicach.

Literatura:

- A. Arendarska. Scenariusz spotkania z rodzicami czyli wywiadówka profilaktyczna. PARPA, Warszawa 2001,
- Z. B. Gaś, Szkolny Program Profilaktyki: istota, konstrukcja, wdrażanie, ewaluacja - materiały edukacyjne dla uczestników programu, Lublin 2001